

OM
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

OM:n lausuntopyyntö 23.5.2012 OM 12/41/2007

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ KÄSITTELYN JOUTUISUUTTA
HALLINNOSSA JA OIKEUSSUOJAA KÄSITTELYN VIIVÄSTYESSÄ KOSKEVAKSI
LAINSÄÄDÄNNÖKSI**

Nykytila

Ulkomaalaislain 7 §:n mukaan asian ratkaisevan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle arvio asian ratkaisemiseen kuluva ajasta. Kansalaisuuslaissa ei ole tällaista hallintolain 23 §:n 2 momenttia kattavampaa veloitetta. Maahanmuuttoviraston verkkosivuilla tiedotetaan keskimääräisistä käsittelyajoista asiaryhmittäin viraston ratkaistavana olevien hallintoasioiden osalta (www.migri.fi -> Katso hakemuksesi tilanne).

Maahanmuuttovirastolle asetetaan SM:n kanssa tehtävässä tulossopimuksessa vuosittain selkeät käsittelyaikatavoitteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Maahanmuuttohallinnon asiankäsittely- ja päätöksentekomenettely yksittäisessä hakemusasiassa on kuitenkin hallintorajat ylittävä prosessi, sillä hakemukset ottaa edelleen pääsääntöisesti vastaan ja alkutoimet suorittaa Suomessa kihlakunnan poliisilaitos ja ulkomailla Suomen edustusto. Muille prosessin osatoimijoille ei ole asetettu vastaavia käsittelyaikatavoitteita, vaikka näiden viranomaisten viivästykset pidentävät kokonaiskäsittelyaikaa. Tähän ongelmaan Maahanmuuttovirastolla on hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa.

Maahanmuuttovirasto on kehittänyt ja vuonna 2010 yhdessä muiden viranomaisten kanssa ottanut käyttöön maahanmuuttohallinnon sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän (UMA), joka osaltaan tehostaa prosesseja. Tänä vuonna otettiin osana UMAa käyttöön sähköinen asiointijärjestelmä, ensimmäiseksi opiskelijalupa-hakemusten osalta. Jatkossa hakija voi seurata verkossa, missä vaiheessa asian käsittely on ja voi aiempaa paremmin arvioida, milloin päätös on odotettavissa. Tämä tulee vähentämään viraston asiakaspalvelunumeroihin tulevia puheluja (v. 2011 noin 250.000), joista valtaosa on käsittelyaikatiedusteluja.

Maahanmuuttoviraston toiminnasta ylimmille laillisuusvalvojille tehtyjä kanteluja on vuosittain parisenkymmentä. Tänä vuonna AEOA on antanut virastolle ja poliisille muutamia huomautuksia perheen yhdistämisasioiden pitkistä käsittelyajoista. EU:n perheen yhdistämisdirektiivin mukaan kyseiset asiat tulisi ratkaista 9 kuukaudessa, mutta käytännössä tämä ei ole ollut useinkaan mahdollista erityisesti Somalian kansalaisten osalta, koska heidän henkilöllisyyttään ei voida asiakirjoin todentaa ja sukulaissuhteet on tarpeen selvittää haastatteluiden ja DNA-testauksen avulla.

Perhesidettä koskevat oleskeluluvan hakijoiden kuulemiset ulkomailla suorittaa edustusto ja Suomessa asuvan perheen kokoajan osalta paikallispoliisi. Edustustoille ja poliisilaitoksille ei ole asetettu käsittelyaikatavoitteita.

Valtaosassa tapauksista hakemukset ovat maksuttomia, eikä niiden käsittelyyn ole saatu riittäviä määrärahoja valtion budjetista, vaikka hakemusmäärät kohoaisivat nopeasti. Ylimpien laillisuusvalvojien näkemyksen mukaan resurssien puute ei ole seikka, joka oikeuttaa asian käsittelyn viivästymisen.

Ehdotuksen vaikutukset Maahanmuuttoviraston toimintaan

Maahanmuuttovirasto pyrkii jatkuvasti käsittelyaikojen lyhentämiseen ja mahdollisimman tarkkaan odotettavissa olevan käsittelyajan kestosta ilmoittamiseen asiakkaille. Esityksen tavoitteet vastaavat täydellisesti viraston toiminnan tavoitteita.

On ilmeistä, että ehdotettu viivästysvalitusmenettely tulee tuomaan jonkin verran lisätyötä Maahanmuuttovirastolle, kun valituksen vastaanottanut hallinto-oikeus pyytää virastolta lausunnon viivästysvalituksen johdosta (s. 20). Ennakolta on kuitenkin vaikea arvioida, miten paljon viivästysvalitusmenettelyä tullaan käyttämään. EOA:n ratkaisut Maahanmuuttoviraston käsittelyaikoja koskevissa kanteluissa ovat viime aikoina tulleet noin vuodessa, joten viivästysvalitusmenettely tulee olemaan suositumpi vaihtoehto, jos hallinto-oikeudet pystyvät ratkaisemaan asiat ripeästi.

Arvio ainoastaan yhden tuomarin henkilötyövuoden lisäystarpeesta (s. 21) vaikuttaa liian varovaiselta.

Ylijohtajan sijainen,
johtaja

Heikki Taskinen

Johtaja

Jaana Vuorio